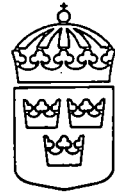

Regeringens skrivelse

1994/95:215

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets
ministerkommitté under år 1994

Skr.
1994/95:215

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 24 maj 1995

Mona Sahlin

Lena Hjelm-Wallén
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1994.

1	Förord	4
2	Ministerkommittémöten m.m.	5
	2.1 94:e ministerkommittémötet	5
	2.2 95:e ministerkommittémötet	6
	2.3 Den fortsatta utvidgningen	7
	2.4 Samarbetsprogrammen	8
	2.5 Samarbete med OSSE	9
3	Verksamheten inom organisationens nio huvudsektorer	9
	3.1 Mänskliga rättigheter inklusive minoritets- och jämställdhetsfrågor	9
	3.1.1 Reformeringen av övervakningssystemet	9
	3.1.2 Nationella minoriteter	10
	3.1.3 Kampen mot rasism och främlingsfientlighet	11
	3.1.4 Ministerkommitténs övervakning av medlems- staterna	11
	3.1.5 Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- heterna	12
	3.1.6 Europeiska konventionen mot tortyr m.m.	14
	3.1.7 Jämställdhetsfrågor	14
	3.2 Massmediefrågor	15
	3.3 Sociala frågor, arbetsmarknads-, migrations- och befolkningsfrågor	15
	3.3.1 Social trygghet	15
	3.3.2 Socialtjänst	16
	3.3.3 Sociala stadgan	17
	3.3.4 Arbetsmarknadsfrågor	17
	3.3.5 Migrations- och asylfrågor	18
	3.3.6 Medborgarskap	20
	3.3.7 Befolkningsstudier	20
	3.4 Utbildning, kultur, kulturarv och idrott	22
	3.4.1 Utbildning, kultur och kulturarv	22
	3.4.2 Idrott	25
	3.5 Ungdomsfrågor	26
	3.6 Hälso- och sjukvård	26
	3.7 Frågor rörande miljö och regional planering	27
	3.7.1 Miljö	27
	3.7.2 Regional planering	28
	3.8 Regionala och kommunala frågor	28
	3.9 Rättsfrågor	29
4	Europarådets sociala utvecklingsfond	30

5	Övrigt	31	Skr. 1994/95:215
5.1	Europafarmakopén	31	
5.2	Pompidougruppen (narkotikafrågor)	33	
5.3	Handikappfrågor	34	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 maj 1995	35	

I den resolution (nr 319) om förbindelserna med de nationella parlamenten, som antogs år 1966, uppmanar Europarådets parlamentariska församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967-93, senast genom skr. 1993/94:248. En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1994 har utarbetats inom Utrikesdepartementet efter samråd med de departement inom vilka de ifrågavarande sakfrågorna bereds.

Under året upptogs en ny medlem i Europarådet, Andorra.

Parlamentarikerförsamlingen valde i april svensken Daniel Tarschys till ny generalsekreterare efter fransyskan Catherine Lalumière. Tarschys tillträdde sitt ämbete i juni för en tid av fem år.

Ministerkommittén höll sina 94:e och 95:e ordinarie möten (jämför nedan).

Ställföreträdarkommittén (medlemsstaternas ambassadörer i Strasbourg) sammanträdde nio gånger för att behandla allmänna frågor, nio gånger för att behandla frågor rörande främst mänskliga rättigheter och en gång för att fatta beslut om 1995 års budget. Till ställföreträdarna har av praktiska skäl delegerats rätten att behandla och fatta beslut i ärenden inom ministerkommitténs kompetensområde, när ministrarna inte är samlade.

Fyra ordinarie fackministerkonferenser arrangerades inom Europarådet under året: en utbildningsministerkonferens i Madrid den 23–24 mars, en justitieministerkonferens i Valletta den 14–15 juni, en konferens för ministrar med ansvar för regional planering i Oslo den 6–7 september och en ministerkonferens om massmediafrågor i Prag den 7–8 december. Dessutom samlades ministrar med ansvar för sportfrågor till ett informellt möte i Strasbourg den 28–29 april. I Warszawa anordnades den 17–18 oktober en informell ministerkonferens om lokal demokrati.

Europarådets ordinarie budget uppgick under år 1994 till ca 784 miljoner franska franc. Sveriges totala bidrag till organisationen (inklusive bidrag till vissa underordnade verksamheter) belöpte sig under kalenderåret på drygt 34 miljoner kronor.

2.1 94:e ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 94:e ministerkommittémöte den 11 maj under ordförandeskap av den belgiske utrikesministern Willy Claes. Den svenska delegationen leddes av ambassadör Henrik Amneus.

Ministerkommittémötet inleddes med en ceremoni vid vilken 31 av organisationens 32 medlemsstater undertecknade ändringsprotokoll nr 11 till Europakonventionen, vilket i huvudsak innebär att de nuvarande övervakningsorganen ersätts med en permanent domstol. Ändringsprotokollet hade färdigställts i enlighet med ett beslut fattat vid Europarådets toppmöte i Wien i oktober 1993. Förhoppningar uttrycktes om en snabb ratifikationsprocess, vilken i sin tur skulle möjliggöra ett snabbt ikraftträdande av reformen.

Ministrarna noterade med tillfredsställelse att uppföljningen av en annan av toppmötets huvudfrågor, skyddet för nationella minoriteter, fortgick planenligt. Det gällde dels utarbetandet av en ramkonvention och ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, dels förtroendeskapande åtgärder.

I anslutning till ytterligare ett beslut vid toppmötet välkomnade ministrarna att den för ändamålet upprättade kommissionen mot rasism

och intolerans hade påbörjat sitt arbete. Man uppmanade kommissionen att inte förtrötts i sin kamp och att avrapportera på nytt vid nästa ministerkommittémöte. Sveriges och flera andra länders delegationer informerade om nationella åtgärder på området, bl.a. inom ramen för den särskilda ungdomskampanjen mot rasism.

Vidare uppmärksammades frågan om efterlevnad av medlemsstaternas åtaganden gentemot Europarådet. Man betonade vikten av att dessa åtaganden respekteras.

Ministrarna uttryckte också uppskattning över tillskapandet av Europarådets kommunalkongress, ett organ med två kamrar som ersätter den tidigare kommunalkonferensen.

Europarådets fortsatta utvidgning diskuterades dels under den formella delen av mötet, dels i samband med ett informellt åsiktsutbyte. Vid en genomgång av aktuella medlemskapsansökningar poängterades behovet av politisk dialog och samarbete med de potentiella medlemsländerna, i syfte att stödja deras utveckling mot demokrati.

Särskilt intresse ägnades konsekvenserna av en rysk anslutning till organisationen. I debatten betonades å ena sidan att Ryssland måste uppfylla samma kriterier som alla andra kandidatländer. Å andra sidan underströk många talare betydelsen av att snarast möjligt inlemma Ryssland i den demokratiska, europeiska gemenskapen.

I en resolution tackade ministerkommittén den avgående generalsekretären Catherine Lalumière för hennes insatser under en händelserik femårsperiod, då Europarådets medlemsantal genom öppningen mot Central- och Östeuropa ökat från 23 till 32. Vidare hade organisationens första toppmöte ägt rum under Lalumières tid vid rodret.

2.2 95:e ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 95:e ministerkommittémöte den 10 november under ordförandeskap av den bulgariske utrikesministern Ivan Stancioff. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Lena Hjelm-Wallén.

Ministerkommittémötet inleddes med en ceremoni för att markera Andorras inträde i Europarådet som organisationens 33:e medlemsland.

Liksom vid mötet ett halvår tidigare var Europarådets utvidgning och framtida roll ett huvudtema både under den formella och den informella delen. Ministrarna betonade vikten av ett outtröttligt arbete för att de värderingar som organisationen företräder skall få fast förankring dels i de nya medlemsstaterna, dels i kandidatländerna. Samtidigt poängterades att man såg fram emot att välkomna ytterligare medlemmar, i första hand Lettland som förväntades vinna inträde i början av år 1995.

Ministrarna tog med intresse del av rapporteringen från besök som ministerkommitténs ordförande och generalsekretären gjort i fem av kandidatländerna, nämligen Albanien, Moldova, Ryssland, Ukraina och Vitryssland. Det konstaterades att framsteg gjorts på olika områden men att behovet av politisk dialog och samarbetsprogram var fortsatt stort.

Särskild uppmärksamhet tilldrog sig Rysslands strävanden att uppfylla kraven på anslutning till Europarådet. Ministrarna menade att antagandet

av den nya konstitutionen samt de fria parlamentsval som hållits knappt ett år tidigare var viktiga steg på vägen mot ett demokratiskt samhälle. Dock måste samma urvalskriterier gälla för alla ansökande stater.

Ministrarna antog vidare en deklaration om efterlevnad av medlemsstaternas åtaganden vad avser Europarådets hörnstenar: respekt för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Deklarationen innebär att ministerkommittén, på begäran av enskilda medlemsstater eller generalsekreteraren alternativt på basis av en rekommendation från parlamentarikerförsamlingen, kan ta upp aktuella missförhållanden. Ministerkommittén förväntas sedan föreslå åtgärder som bygger på dialog och samarbete, i syfte att på ett konstruktivt sätt komma till rätta med problemen. Ställföreträdarkommittén gavs i uppdrag att utarbeta en tillämpningsprocedur för deklarationen. Sveriges utrikesminister välkomnade antagandet av deklarationen och nämnde den oroande situationen vad beträffar respekten för mänskliga rättigheter i Turkiet som ett typexempel på en situation som borde utgöra föremål för dialog i ministerkommittén.

Det beslutades att den sedan föregående ministerkommittémöte färdigställda ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter skulle öppnas för underskrift i samband med parlamentarikernas session i månadsskiftet januari/februari 1995. Konventionen var den första internationella överenskommelsen i sitt slag och utgjorde ett viktigt resultat av de beslut som fattades vid toppmötet i Wien. Arbetet med ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen om kulturella rättigheter pågick och skulle fullföljas.

Ministrarna underströk på nytt den vikt de fäster vid ett framgångsrikt genomförande av toppmötesbeslutet om en aktionsplan mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans. Man välkomnade det faktum att den speciella ungdomskampanjen skulle lanseras den 10 december. Verksamheten inom kommissionen mot rasism och intolerans omnämndes också.

2.3 Den fortsatta utvidgningen

Som framgått av referaten ovan från årets ministerkommittémöten var särskilt Rysslands medlemskapsansökan föremål för intresse. Skäl anfördes såväl för som emot ett upptagande av det både befolknings- och ytmässigt väldiga landet i Europarådet.

Händelserna i Tjetjenien, som inleddes i december, kom av naturliga skäl att spela en avgörande roll för den fortsatta behandlingen av den ryska kandidaturen. Mot bakgrund av frågans betydelse för Europarådets framtid lämnas här en kort redogörelse för utvecklingen under våren 1995.

Generalsekreterare Tarschys gjorde i januari ett uttalande vari han, med medlemsstaternas stöd, uttryckte oro, uppmanade till en fredlig lösning, samt betonade betydelsen av OSSE:s (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) insatser. Sverige och en rad andra länder gick ett steg längre och hävdade att vad som skedde i Tjetjenien visade på

allvarliga brister i den ryska demokratin.

Den parlamentariska församlingen beslutade den 2 februari att tills vidare suspendera den formella behandlingen av ansökan. I beslutet betonades det oproportionerliga våldet, bristen på demokrati och rättssäkerhet liksom förbrytelseerna mot de mänskliga rättigheterna. Den svenska regeringen fann parlamentarikernas steg välmotiverat. Med hänsyn till de grundläggande värderingar som Europarådet representerar anser man att det ryska agerandet i dagsläget är oförenligt med ett medlemskap i organisationen.

Innebörden av beslutet är att relevanta utskott skall följa utvecklingen men inte vidta några åtgärder som för kandidaturprocessen framåt. Utskottet för mänskliga rättigheter har instruerats att besöka Tjetjenien så snart striderna upphört.

Däremot fortsätter bistånds- och samarbetsprogrammen med Ryssland. Den ryska gästdelegationen till parlamentarikerförsamlingen får fortsatt delta i arbetet.

Enligt den svenska regeringens åsikt får suspensionen av själva ansökningsproceduren inte heller leda till en isolering av Ryssland. Stödet till demokratiseringsprocessen måste tvärtom intensifieras. Ett avbrott skulle drabba just det man önskar främja – demokratiseringen av Ryssland.

Behandlingen av Lettlands ansökan pågick under hela år 1994 och resulterade i att landet upptogs som 34:e medlem i Europarådet vid en ceremoni den 10 februari 1995. Sverige representerades i sammanhanget av vice statsminister Mona Sahlin.

Medlemskapsansökningarna från Albanien, Kroatien, Makedonien, Moldova, Ukraina och Vitryssland, befann sig under året på olika stadier i den granskningsprocess som föregår upptagandet i Europarådet.

Den snabba utvidgningen av medlemskretsen har enligt många stater lett till en försämrad efterlevnad av de värderingar som Europarådet representerar. Därmed ställs också ökade krav på övervakning av medlemsstaternas åtaganden i kombination med ökade stödåtgärder (se vidare 3.1.4 nedan).

2.4 Samarbetsprogrammen

Sedan 90-talets början bedriver Europarådet en rad samarbetsprogram både med nyttillträdna central- och östeuropeiska medlemsstater och med kandidatländer. Genom dessa ges berörda länder vägledning om hur lagstiftning, författning och olika institutioner skall byggas upp till ett demokratiskt samhälle. De största och mest kända programmen kallas Demosthenes och Demosthenes bis.

Samarbetsprogrammen med Central- och Östeuropa har som övergripande syfte att utveckla och konsolidera demokratisk säkerhet. Vad gäller de nya medlemsstaterna är det huvudsakliga målet att åstadkomma integrering i det arbete som pågår i organisationen, primärt genom att göra det möjligt för dem att uppfylla de åtaganden de gjort i samband med invalet.

2.5 Samarbete med OSSE

Europarådet och OSSE har i hög grad likartade mål. Speciellt gäller detta strävanden efter demokrati, respekt för mänskliga rättigheter samt rättsstatens principer. Däremot skiljer sig organisationerna åt vad gäller medlemskrets och arbetsmetoder. Från att under en tid ha präglats av rivalitet och misstänksamhet har relationerna mellan Europarådet och OSSE nu blivit relativt goda. En mer konstruktiv fas har inletts. Att söka få till stånd en fast ansvarsfördelning förefaller dock i dag varken vara realistiskt eller önskvärt. Pragmatiskt samarbete är att föredra.

Personal från Europarådets sekretariat deltar i stor utsträckning vid olika OSSE-möten, -seminarier och -missioner. OSSE deltar i vissa av Europarådets expertkommittéer. Ett samarrangemang i form av ett seminarium om zigenare ägde rum i september 1994. Ett gemensamt seminarium om tolerans i Bukarest planeras i maj 1995.

Samarbetet på praktisk nivå har varit speciellt framgångsrikt i fråga om Baltikum. OSSE:s högkommissarie för nationella minoriteter har mycket goda relationer med Europarådets sekretariat, vilket bl.a. manifesterats i att man skickat gemensamma vädjanden till den lettiska regeringen i medborgarskapsfrågan.

Under Sveriges tid som OSSE-ordförande togs initiativ till samrådsmöten mellan de högsta ansvariga för mänskliga rättighetsfrågor i OSSE, Europarådet och FN. Dessa möten äger fortfarande rum regelbundet.

I Europarådet har man, på ambassadörsnivå, tillskapat en speciell arbetsgrupp, vilken har till syfte att förbättra samarbetet med OSSE. Detta har bl.a. lett till att man erbjudit sig att ställa expertis till förfogande vid OSSE-missioner i länder där Europarådet är aktivt.

3 Verksamheten inom organisationens nio huvudsektorer

3.1 Mänskliga rättigheter inklusive minoritets- och jämställdhetsfrågor

Under år 1994 har en uppföljning skett av de beslut som fattades vid Europarådets toppmöte i Wien den 8-9 oktober 1993 beträffande reformeringen av övervakningssystemet enligt Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt beträffande skyddet för nationella minoriteter och aktionsplanen mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans.

3.1.1 Reformeringen av övervakningssystemet

Vid det ordinarie ministermötet i maj antogs det protokoll (nr 11) till Europakonventionen som utarbetats om en reformering av

övervakningssystemet enligt konventionen. Reformen träder i kraft ett år efter det att samtliga konventionsstater förklarat sig bundna av (ratificerat) protokollet. Detta har under året undertecknats av samtliga konventionsstater, men ratificerats endast av fyra (Bulgarien, Slovakien, Slovenien och Storbritannien). Flertalet medlemsstater förutses komma att ratificera protokollet under år 1995. För Sveriges del förelades riksdagen en proposition om svensk ratifikation av protokollet den 24 november 1994 (prop. 1994/95:115, Reformering av övervakningssystemet enligt Europakonventionen).

3.1.2 Nationella minoriteter

Det arbete på en europeisk ramkonvention om skydd för nationella minoriteter, som inleddes i den nyinrättade kommittén för nationella minoriteter (CAHMIN) efter toppmötet i Wien, slutfördes under året. Konventionen antogs av ministerkommittén den 10 november 1994 och öppnades för undertecknande den 1 februari 1995. Den träder i kraft tre månader efter det att tolv av Europarådets medlemsstater förklarat sig bundna av konventionen.

Ramkonventionen är det första juridiskt bindande multilaterala instrumentet ägnat åt minoritetsfrågor i allmänhet. Tidigare instrument har antingen inte varit juridiskt bindande eller endast behandlat vissa begränsade aspekter av minoritetsfrågan. De främsta inspirationskällorna har varit OSSE:s Köpenhamnsdokument samt Europakonventionen. Syftet med ramkonventionen är att specificera de juridiska principer som staterna åtar sig att respektera för att tillförsäkra skydd för nationella minoriteter. Detta innebär att konventionen i sig inte ger upphov till några rättigheter, utan dessa uppstår först genom de åtgärder som respektive stat vidtar för att uppfylla sina folkrättsliga förpliktelser. Det åligger ministerkommittén att övervaka att ramkonventionens principer realiserar. Konventionsstaterna åläggs rapportera vilka åtgärder man vidtagit. Till sin hjälp skall ministerkommittén ha en rådgivande kommitté.

Konventionen har undertecknats av Sverige samt 21 andra stater. En proposition om svensk ratifikation torde kunna föreläggas riksdagen under hösten 1995.

Vid toppmötet beslutades också att ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna skall utarbetas. Detta protokoll skall uppta sådana kulturella rättigheter som är av särskild betydelse för skyddet av nationella minoriteter och kommer att utgöra ett tillägg till rättighetskatalogen i Europakonventionen med dess tilläggsprotokoll. Den framtida uttolkningen och tillämpningen av ett sådant protokoll kommer därför att ligga hos Europadomstolen när klagomål över påstådda konventionsbrott prövas. Här föreligger alltså en skillnad i förhållande till ramkonventionen där det är konventionsstaterna själva som handhar övervakningen (se ovan).

Arbetet på ett tilläggsprotokoll inleddes i CAHMIN i november. Kraven på precision och tydlighet i en text av detta slag, bl.a. för att undvika

dubbling och oavsiktliga begränsningar av i konventionen redan existerande rättigheter, är stora. Det har därför uppstått betydande problem med att utforma en konventionstext. Huruvida det går att nå enighet om utformningen av några rättigheter som kan intas i ett sådant protokoll är för närvarande oklart. CAHMIN kommer att hålla ett flertal sammanträden under år 1995 för arbetet med protokollet.

3.1.3 Kampen mot rasism och främlingsfientlighet

I aktionsplanen mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans ingår bl.a. ungdomskampanjen mot rasism som lanserades i Strasbourg den 10 december och som pågår under två år. Ungdomskampanjen syftar till att mobilisera den allmänna opinionen i arbetet mot rasism. En viktig komponent i arbetet är medverkan av nationella och internationella icke-statliga organisationer. Speciellt intresse inriktas på ungdomars aktiva medverkan i programmen. Media skall involveras. Arbetet hålls ihop av en styrgrupp i Strasbourg samt av nationella kommittéer i de deltagande länderna. Den svenska kommittén, Ungdom mot rasism, inrättades i april 1994.

En annan del av aktionsplanen är den europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI), som leds av den svenske diskrimineringsombudsmannen Frank Orton. Kommissionen skall utvärdera medlemsstaternas olika åtgärder mot främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans samt granska medlemsstaternas lagstiftning på detta område. I kommissionens mandat ingår att komma med rekommendationer till enskilda stater om vad som enligt kommissionens mening behöver åtgärdas. Kommissionen avser att anpassa sina rekommendationer land för land och att därefter undersöka i vad mån de följs. Kommissionen planerar vidare att under år 1995 utarbeta ett förslag om ett utvidgat förbud mot rasdiskriminering, i form av ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen.

3.1.4 Ministerkommitténs övervakning av medlemsstaterna

Vid det ordinarie ministermötet den 10 november antog ministerkommittén en deklaration om övervakning av medlemsstaternas åtaganden. Som en uppföljning till denna pågår ett arbete inom ministerkommittén om utformningen av ett system för hur dessa principer skall genomföras i praktiken. Enligt deklarationen skall ministerkommittén övervaka samtliga medlemsstater – gamla som nya – inom de områden som utgör grundvalarna för medlemskap i Europarådet, dvs. ett demokratiskt styrelseskick, rättsstatens principer samt skydd för de mänskliga rättigheterna. Frågan om övervakning av medlemsstaternas åtaganden har fått förnyad aktualitet i och med den utvidgning av Europarådets medlemskrets som skett under de senaste åren – och som fortsätter att ske – samt mot bakgrund av hur de mänskliga rättigheterna respekteras i vissa medlemsländer. Övervakningsfrågan kommer att vara en av de politiskt viktigaste frågorna för Europarådet under en rad år

3.1.5 Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Under året undertecknades den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) av Europarådets nya medlem Andorra. Vidare ratificerade Rumänien och Slovenien konventionen. Övriga stater som på senare tid erhållit medlemskap i Europarådet men som ännu inte ratificerat konventionen (Estland och Litauen) kan förväntas göra detta inom en nära framtid.

Ministerkommittén övervakade, enligt artikel 32 och 54 i konventionen, liksom tidigare år, fortlöpande verkställandet av Europadomstolens domar och den granskade och överprövade de rapporter som den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna avgett över enskilda klagomål. Ministerkommittén antog under året 84 resolutioner i sådana ärenden. En av dessa rör klagomål mot Sverige. Därutöver är för närvarande tre svenska mål under behandling i ministerkommittén, målen Holm, Fredin II och Persson. Målet Holm rör jurys medverkan i ett tryckfrihetsmål med politiska implikationer, där Europadomstolen funnit att den svenska domstol som avgjorde tryckfrihetsmålet, på grund av juryns sammansättning, inte varit opartisk. Målet Fredin II rör rätten till muntlig förhandling, där domstolen funnit att regeringsrätten borde ha hållit en sådan förhandling i ett s.k. rättsprövningsmål. Målet Persson rör en persons möjligheter att besöka en nära anhörig som vistades på vårdhem. Närmare bestämt rör målet avsaknaden av lagstöd för besöksrestriktioner och bristande möjlighet att överklaga beslut om sådana restriktioner. I samtliga mål avvaktar ministerkommittén lagstiftningsåtgärder, alternativt exempel på en ändrad rättstillämpning i regeringsrätten (Fredin II), innan en slutresolution kan antas.

Under år 1994 registrerades 2 927 nya klagomål hos kommissionen, varav 161 mot Sverige. Motsvarande siffror för år 1993 var 2 037 respektive 106. Antalet klagomål till kommissionen fortsätter således att öka, varför den genomsnittliga handläggningstiden för mål i kommissionen är fortsatt lång. Vissa brådskande mål, t.ex. sådana som rör brott mot artikel 3 – skyddet mot tortyr m.m. – behandlas dock med förtur.

Under året hänsköts 59 mål till domstolens prövning. Av de sammanlagt ca 440 mål som domstolen avgjort sedan dess tillkomst rör 31 klagomål mot Sverige. En redovisning av de fram till och med år 1992 meddelade domarna i mål mot Sverige finns bl.a. i bilaga till Fri- och rättighetskommitténs delbetänkande, Fri- och rättighetsfrågor Del B Inkorporering av Europakonventionen (SOU 1993:40). Referat av en del av Europadomstolens domar finns numera också att tillgå i riksdagens offentliga databas, informationssystemet RIXLEX.

Det löpande arbetet på det mänskliga rättighetsområdet bedrevs i övrigt liksom under tidigare år i styrkommittén för mänskliga rättigheter

(CDDH) och i dess expertkommittéer.

Expertkommittén för utveckling av de mänskliga rättigheterna (DH-DEV) fortsatte arbetet med ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen angående vissa ytterligare rättigheter för frihetsberövade, sedan ett första förslag till protokoll återremitterats till kommittén av CDDH. Ett ytterligare bearbetat förslag överlämnades till CDDH. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling hos ett par av Europarådets övriga styrkommittéer. Ministerkommittén gav under året CDDH i uppdrag att utreda om det är nödvändigt och lämpligt att inkludera en grundläggande rätt till jämställdhet mellan kvinnor och män i ett tilläggsprotokoll till konventionen. CDDH gav i sin tur DH-DEV i uppdrag att studera denna fråga. DH-DEV:s huvudsakliga arbete under år 1995 kommer därför att röra jämställdhetsfrågan.

Expertkommittén för processuella frågor (DH-PR) har sedan arbetet på en reformering av övervakningssystemet avslutades endast hållit ett sammanträde. Därvid avgavs förslag till yttrande till ministerkommittén bl.a. om möjligheten att ålägga en stat att vid sen betalning utge ränta på skadestånd som utdömts av domstolen eller som fastställts av ministerkommittén samt angående staternas möjlighet att verkställa utmätning i sådana skadestånd, t.ex. för skatteskulder.

I detta sammanhang kan det finnas anledning att också nämna i vilken utsträckning tilläggsprotokollen till Europakonventionen ratificerats av medlemsstaterna. Uppgifterna gäller förhållandet den 31 december 1994. Som nämnts ovan hade själva konventionen vid denna tidpunkt ratificerats av samtliga medlemsstater utom av Andorra, Estland och Litauen. Samtliga stater som ratificerat konventionen har också accepterat den enskilda klagorätten samt domstolens jurisdiktion.

Det första tilläggsprotokollet, som rör bl.a. äganderättsskyddet, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Andorra, Estland, Liechtenstein, Litauen och Schweiz. -

Det fjärde tilläggsprotokollet, som rör bl.a. rätten till rörelsefrihet och rätten att lämna sitt land samt innehåller förbud mot kollektiv utvisning av utlänningar, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Andorra, Bulgarien, Estland, Grekland, Liechtenstein, Litauen, Malta, Schweiz, Spanien, Storbritannien och Turkiet.

Det sjätte tilläggsprotokollet, som förbjuder användning av dödsstraff i fredstid, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Andorra, Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Grekland, Litauen, Polen, Storbritannien och Turkiet.

Det sjunde tilläggsprotokollet, som bl.a. anger vissa rättssäkerhetsgarantier vid utvisningsförfaranden samt rätt till överprövning av brottmålsdomar, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Andorra, Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Irland, Liechtenstein, Litauen, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Turkiet.

Det nionde tilläggsprotokollet, som ger också den enskilde rätt att få prövning av ett enskilt klagomål i domstolen, om domstolen ger prövningstillstånd, hade vid utgången av år 1994 ratificerats av femton stater. Det trädde i kraft den 1 oktober 1994 gentemot de tolv stater som

vid denna tid hade ratificerat det. Att Sverige hittills inte ratificerat protokollet sammanhänger med att ändamålsenligheten av detta protokoll har ansetts böra ses i ljuset av det mer långtgående reformförslag som nu färdigställts. Förslag om en svensk ratificering av protokoll nr 9 lades i ovannämnda proposition 1994/95:115, Reformering av övervaknings-systemet enligt Europakonventionen.

Övriga protokoll rör främst processuella ändringar i förfarandet inför konventionsorganen.

3.1.6 Europeiska konventionen mot tortyr m.m.

Den europeiska konventionen till förhindrande av tortyr, som trädde i kraft den 1 februari 1989, hade vid utgången av år 1994 ratificerats av samtliga medlemsstater utom Andorra, Estland, Litauen och Tjeckien. Sistanämnda land har dock undertecknat konventionen. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. För en närmare redovisning av konventionens innehåll hänvisas till prop. 1987/88:133. Den kommitté som upprättats enligt konventionen för att undersöka behandlingen av frihetsberövade i syfte att stärka skyddet mot tortyr m.m. inledde sin verksamhet år 1990.

Under åren 1990–91 besökte kommittén Danmark, Frankrike, Malta, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Turkiet (vid två tillfällen) samt Tyskland och Österrike. År 1992 besöktes Cypern, Finland, Italien, Nederländerna, Portugal, San Marino samt Turkiet ytterligare en gång. Efter besöket i Turkiet gjorde kommittén ett offentligt uttalande enligt artikel 10 i konventionen. År 1993 besökte kommittén Belgien, Grekland, Irland, Island, Liechtenstein, Luxemburg, Nordirland och Norge. År 1994 besöktes Frankrike jämte Martinique, Nederländerna jämte Nederländska Antillerna, Spanien (vid två tillfällen), Storbritannien, Sverige, Turkiet, Ungern samt Österrike. De rapporter som kommittén avfattar efter sina besök är inte offentliga men kan offentliggöras, om den berörda staten begär det. Rapporten från det första besöket i Sverige, som tillställdes Utrikesdepartementet i februari 1992, har offentliggjorts liksom det svar som den svenska regeringen lämnade kommittén i augusti 1992 och den rapport från kommitténs besök i Sverige år 1994 som tillställdes regeringen i mars 1995.

3.1.7 Jämställdhetsfrågor

Styrkommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män (CDEG) sammanträdde tre gånger under året. Det tredje mötet var extrainsatt för att slutligt förbereda den konferens om jämställdhet och demokrati som sedan ägde rum i februari 1995.

Tre seminarier anordnades under året. Det första behandlade "Kvinnors roll och representation i urban och regional planering för en uthållig utveckling" och ägde på svenskt initiativ rum i Örnsköldsvik i mars (jämför under avsnitt 3.7.2). Det andra hade som tema "Mänskliga rättigheter och socialt kön: medias ansvar" och genomfördes i

månadsskiftet juni/juli i Strasbourg. Det tredje behandlade frågan om nationella mekanismer för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i de nya medlemsländerna i Central- och Östeuropa och arrangerades den 30 november–2 december i Ljubljana.

Fem expertgrupper arbetade under året: en om jämställdhet och demokrati (Sverige deltog), en om fundamentala rättigheter till jämställdhet mellan kvinnor och män, en om åtgärder mot prostitution (Sverige deltog), en om våld mot kvinnor och en om migration, kulturell mångfald och jämställdhet mellan kvinnor och män, den sistnämnda i samarbete med styrkommittén för migrationsfrågor (Sverige deltog).

Prostitutionsgruppen överlämnade sin slutrapport som skall ligga till grund för en handlingsplan, med förslag till rekommendation till medlemsländerna och till ett program för utbildning och förebyggande arbete.

I övrigt var en av styrkommitténs viktigaste uppgifter att se till att ett jämställdhetsperspektiv beaktas även i andra verksamheter inom Europarådets ram.

3.2 Massmediefrågor

Den 7–8 december hölls i Prag den 4:e europeiska konferensen för ministrar med ansvar för massmediefrågor. Konferensen behandlade i huvudsak tre frågor: framtiden för public service-verksamheten, journalistisk frihet och mänskliga rättigheter samt ägandekoncentration inom massmediebranschen. I slutdokumentet slår man vakt om en publicistiskt oberoende radio och television i allmänhetens tjänst. Konferensen antog vidare ett uttalande om behovet av riktlinjer på europeisk nivå om våldsskildringar. Det kan noteras att konferensen på nordiskt initiativ även antog ett uttalande med anledning av att många journalister har fått sätta livet till i samband med rapporteringen från kriget i f.d. Jugoslavien.

Styrkommittén för massmediefrågor (CDMM) sammanträdde under året fyra gånger. Av de under CDMM arbetande kommittéerna hade två svensk ordförande, nämligen kommittén för frågor om massmediekoncentration och arbetsgruppen om piratkopiering. I båda dessa ämnen har ministerkommittén antagit rekommendationer, den ena om åtgärder för att befordra öppen redovisning av ägandet i massmedier och insyn i andra former av inflytande över medierna (medietransparens) och den andra om åtgärder för att bekämpa piratkopiering.

3.3 Sociala frågor, arbetsmarknads-, migrations- och befolkningsfrågor

3.3.1 Social trygghet

Ministerkommittén antog under året 14 resolutioner om tillämpningen under tiden 1 juli 1991–30 juni 1992 av den europeiska balken om social trygghet och protokollet till denna i de medlemsstater som ratificerat

dessa instrument. I resolution CSS(94)11 konstaterade ministerkommittén att Sverige fortsätter att uppfylla sina förpliktelser enligt balken och protokollet.

Skr. 1994/95:215

Styrkommittén för social trygghet (CDSS) sammanträdde två gånger under året. Kommittén fortsatte att ägna stor uppmärksamhet åt frågor om de central- och östeuropeiska staternas integrering i Europarådets samarbete när det gäller social trygghet. En diskussion har kontinuerligt förts om Europarådets konventioner på området och dessas relevans för de nya medlemsstaterna och de stater som deltar som observatörer i kommitténs arbete. I samband med kommitténs höstmöte anordnades även ett kollokvium om socialt skydd under politiska och ekonomiska övergångstider. I december organiserades vidare ett seminarium kring ett projekt med en modell för bilaterala avtal om social trygghet, avsett i första hand som en kunskapskälla för de nya medlemsstaterna.

I sedvanlig ordning avslutade kommittén sin granskning av tillämpningen av den europeiska balken om social trygghet och dess protokoll i de medlemsstater som ratificerat dessa instrument. Granskningen avsåg perioden 1 juli 1992–30 juni 1993. Sveriges rapport föranledde ingen anmärkning.

Som en uppföljning av 1992 års konferens för ministrar med ansvar för social trygghet beslöt kommittén om direktiv för två studier, den ena om medicinsk och yrkesmässig rehabilitering av sjukskrivna och förtidspensionerade och den andra om möjligheter för äldre och pensionerade att fortsätta yrkesarbete eller delta i andra verksamheter där deras erfarenheter kan tas till vara.

Kommittén anordnade under hösten ytterligare en kurs i internationella socialförsäkringsfrågor för tjänstemän från nationella ministerier och myndigheter.

Kommittén för förberedande av 1995 års konferens i Portugal för ministrar med ansvar för social trygghet fortsatte sitt arbete. Konferensen kommer att hållas i maj 1995 i Lissabon och skall behandla frågor om social trygghet och beroende personer, dvs. personer som i sin dagliga livsföring är i behov av hjälp av andra.

3.3.2 Socialtjänst

Styrkommittén för socialpolitiska frågor (CDPS) sammanträdde en gång under år 1994. Kommittén planerar en europeisk fattigdomsrapport.

Styrkommitténs stora pågående projekt behandlar barnens situation i Europa. Tre delprojekt tar upp barns och ungdomars delaktighet, barnomsorg respektive barn på institution (med tonvikt på Östeuropa). I projektets regi hölls en konferens på temat "Barns deltagande inom familjen" i Madrid i december. En avslutningskonferens kommer att hållas i april 1996.

I barndomsprojektet ligger också att den socialpolitiska styrkommittén söker uppmuntra andra styrkommittéer att behandla barns situation. Denna multidisciplinära inriktning av projektet är ett led i Europarådets utveckling av nya arbetsformer.

3.3.3 Sociala stadgan

Arbetet med anslutningen av stater i Central- och Östeuropa till sociala stadgan fortsätter. Under hösten undertecknade ytterligare en stat stadgan, nämligen Rumänien. Vad gäller Ungern har förberedelserna för en ratifikation kommit relativt långt och den kan tänkas äga rum i slutet av år 1995. För Slovakiens del tar det troligen längre tid innan ratifikation kan ske. Europarådet organiserade ett seminarium i Slovakien under året. De flesta stater i Central- och Östeuropa har efterfrågat seminarier och liknande rörande sociala stadgan.

Ministerkommittén antog vid sitt sammanträde i maj samtliga av regeringskommittén föreslagna rekommendationer riktade till stater som brustit i tillämpning av sociala stadgan. Ingen av dessa berörde Sverige.

Under året utökades den oberoende expertkommittén med två ledamöter. Till ny ordförande utsågs Suzanne Grévisse, Frankrike.

Regeringskommittén sammanträdde under året fyra gånger för att ta ställning till de slutsatser som den oberoende expertkommittén kommit fram till vid sin granskning av ländernas rapporter. Arbetet enligt de nya arbetsmetoderna fungerar allt bättre. Kommittén har också diskuterat och lagt fram förslag till ett nytt rapporteringssystem. Syftet är att få en effektivare övervakning av efterlevnaden av stadgan och en jämnare arbetsbelastning för staterna.

Regeringskommitténs granskning ledde också detta år till förslag om att ministerkommittén skall anta rekommendationer riktade till staterna på en rad olika punkter. Även för Sveriges del föreslogs en sådan rekommendation. Kritiken gäller avsaknaden av möjlighet att överklaga beslut om utvisning enligt den s.k. terroristlagen. Detta anses innebära ett brott mot artikel 19, som behandlar skydd för migrerande arbetstagare, punkt 8, skydd mot utvisning.

Granskningen av staternas efterlevnad av stadgan noterar också en positiv utveckling. För Sveriges del nämns under den aktuella perioden särskilt jämställdhetslagen och ändringarna i arbetsmiljölagen.

Arbetet med ett tilläggsprotokoll om kollektiv klagorätt fortsatte under året inom ministerkommittén utan att någon lösning uppnåddes. En hearing har hållits med arbetsmarknadens parter och frågan har därefter behandlats i en s.k. rapportörgrupp för mänskliga rättigheter.

Den s.k. ad hoc-kommittén för översyn av stadgans materiella innehåll m.m. (CHARTE-REL) avslutade under året sitt arbete och lade fram förslag till en reviderad stadga. Ministerkommittén har överlämnat förslaget till parlamentariska församlingen och arbetsmarknadsorganisationerna för synpunkter.

3.3.4 Arbetsmarknadsfrågor

Styrkommittén för arbetsmarknadsfrågor (CDEM) sammanträdde en gång under år 1994. Kommitténs byrå möttes vid två tillfällen. Vid styrkommitténs sammanträde den 19–21 oktober avhandlades följande teman.

Rapporten och rekommendationen från kommittén om arbetsförmedlingsservice (EM-SE) antogs. CDEM godkände också publiceringen av konsultrapporten om offentlig arbetsförmedlingsservice och dess roll i arbetsmarknadspolitiken.

Likaså godkände CDEM inom det samordnade forskningsprogrammet för det sociala området rapporterna "Från hemarbete till förvärvsarbete" och "Anställningsstrategier för handikappade; arbetsgivarnas roll".

Beslut fattades om att fyra expertkommittéer under åren 1995 och 1996 skall arbeta med de sociala och ekonomiska konsekvenserna av omstruktureringen av Europas ekonomier. Sverige skall delta i den kommitté som behandlar de sociala och ekonomiska konsekvenserna av ändrade arbetsmönster i samband med omstruktureringen (EM-CST). För att samtliga medlemsstater, som så önskar, skall kunna delta i de olika kommittéernas möten kommer dessa, om möjligt, att förläggas i anslutning till varandra.

Styrkommittén motsatte sig förslaget om att den inte skulle träffas under år 1995. Särskilt medlemsstaterna från Central- och Östeuropa poängterade vikten för dem av regelbundet informationsutbyte med länderna i Västeuropa. Kommittén noterade också att det krävs minst ett möte per år för att den skall kunna bidra effektivt till de olika multidisciplinära projekt som den är ansluten till. Efter ett beslut från ministerkommittén kommer därför byråns möte i september att vara öppet för samtliga medlemsstater men utan kostnad för Europarådet.

I avsaknad av styrkommittésammanträden under år 1995 kommer en grupp högre tjänstemän att vid ett möte i november förbereda Europarådets 6:e arbetsmarknadsministerkonferens, som Rumänien skall vara värd för år 1996.

3.3.5 Migrations- och asylfrågor

Europarådets styrkommitté för migrationsfrågor (CDMG) ägnar sig huvudsakligen åt att utveckla det europeiska samarbetet om frågor kring flyktingars och invandrades integration. Erfarenheter från så gott som hela Europa visar att flyktingar och invandrare möter allt större svårigheter i sin integration, samtidigt som uttryck för rasism, främlingsfientlighet och antisemitism tenderar att öka. Ett ökat erfarenhetsutbyte mellan Europas länder på detta område blir därför allt viktigare.

CDMG arrangerade under år 1994 tre möten, där experter från olika stater har kunnat komma samman och diskutera gemensamma erfarenheter utifrån ett antal landbaserade projekt. I juni arrangerades sålunda ett möte om invandrar- och flyktingkvinnors integration, i oktober ett möte om praktiska åtgärder mot rasism och rasistiskt våld och i december ett möte om medias roll för invandrades och flyktingars integration. Erfarenheterna från varje sådant möte skall sammanställas och publiceras i form av praktiska handledningar på områdena.

Under år 1994 genomfördes vidare bl.a. en komparativ studie över fem europeiska länders, däribland Sveriges, återvandringspolitik. Likaså påbörjades ett projekt om religiösa aspekter på frågan om jämlikhet

mellan invandrare och övriga och ett projekt om kulturell mångfald i förhållande till jämlikhet mellan könen.

Som en uppföljning av ett ministermöte i Wien år 1991, vilket behandlade frågor om öst-västmigration i Europa, beslöts att dessa diskussioner skulle fortsätta i någon form. Detta kom att ske i en grupp som allmänt har kallats Wiengruppen och vars sekretariatsfunktion har skötts av Europarådet. Syftet var att skapa ett forum där alla länder i Europa, även de som inte är medlemmar i Europarådet, samt USA, Canada och Australien kunde mötas för att diskutera gemensamma frågor rörande öst-västmigration.

Wiengruppen har träffats på ämbetsmannanivå ett par gånger per år. Ett särskilt möte sammankallades under svenskt ordförandeskap vintern 1994 för att behandla frågan om fördelning av ansvaret för flyktingar och krigsoffer från f.d. Jugoslavien. Sverige fick inte med sig de övriga länderna på de framställningar om fördelning som man lade fram.

Efter ett initiativ från EU beslöts vid ett möte i september 1994 att Wiengruppen skulle upplösas. Man menade att de kontakter mellan öst och väst som möjliggjorts inom gruppen i framtiden kunde komma till stånd dels inom andra fora, som den s.k. Berlin-Budapestprocessen, dels inom befintliga kommittéer i Europarådet. Även verksamheten inom OSSE täcker in stora delar av frågeställningarna om öst-västmigration.

Sverige ställde sig bakom detta beslut. Det är dock viktigt att Europarådet också fortsättningsvis intar en öppen attityd och i så hög grad som möjligt erbjuder samarbete med öst genom att släppa in dessa länder i relevanta kommittéer, även om de inte är medlemmar. Det är samtidigt av betydelse att CDMG även i framtiden kan ägna sig framför allt åt frågeställningar rörande invandrare och integration och inte behöver avsätta tid för frågor rörande flyktingpolitik och gränskontroll. Mot denna bakgrund har CDMG, efter samråd med expertkommittén för asylrättsliga frågor, beslutat föreslå ministerkommittén att ett av CDMG:s årliga möten skall förlängas med en dag. Till denna extra mötesdag skall inbjudas, förutom medlemmarna i berörda Europarådskommittéer, i varje fall samtliga länder som deltagit i Wienprocessen. Syftet skall vara att utbyta information och erfarenheter om migrationsströmmar och -politik i Europa.

Europarådets expertkommitté för asylrättsliga frågor (CAHAR) möts regelbundet två gånger per år. En av de viktigaste uppgifterna för kommittén är att ge deltagarna möjlighet att utbyta erfarenheter och informera varandra om förändringar av den asylrättsliga lagstiftningen i respektive land. Syftet är att främja utvecklandet av en gemensam syn bland medlemsländerna på hur man bör lösa gemensamma problem inom det asylrättsliga området. Under år 1994 har man i kommittén bl.a. utarbetat ett förslag till rekommendationer för hur mottagandet av asylsökande vid flygplatser bör ske, vilket därefter har antagits av Europarådets ministerkommitté. Man diskuterade vidare under året frågor som "säkra länder" ur transitländernas perspektiv och frivilligt återvändande av avvisade asylsökande och andra utlänningar.

Under år 1994 fortsatte expertkommittén för dubbla medborgarskap (CJ-PL) sitt arbete genom att granska utkastet till en ny konvention om frågor som uppstår i samband med dubbla medborgarskap. Konventionsutkastet hade utarbetats av en arbetsgrupp som tillsattes år 1993. Sverige ingår inte i den.

De frågor som diskuterades i expertkommittén var allmänna principer, t.ex. om det skall vara tillåtet att göra skillnad på personer som är av bosättningslandets etnicitet och andra vid ansökan om medborgarskap (aktuellt i Östeuropa) samt om skillnad kan göras på rättigheter för personer som varit medborgare från födseln och andra. De kategorier som enligt konventionsutkastet automatiskt skall få medborgarskap överensstämmer i stort sett med svensk lag.

Vad avser förlust av medborgarskap föreslogs en icke bindande bestämmelse av innebörd att personer som tjänar i utländsk militärtjänst eller som lämnar falska uppgifter kan förlora sitt medborgarskap, även om det innebär statslöshet.

Vad beträffar bestämmelserna om dubbla medborgarskap överensstämmer kraven i stort med de svenska förhållandena. Konventionen anger dock fler tillfällen då man kan tillåta dubbla medborgarskap än vad som gäller i Sverige i dag.

I utkastet fanns även bestämmelser om hur man bör förfara i nybildade stater. Förslaget går i stort sett ut på att stater skall erbjuda möjlighet för personer på dess territorium att söka eller automatiskt bli medborgare samt att vissa krav skall ställas på behandlingen av icke-medborgare.

Arbetsgruppen fick i uppdrag att omarbete konventionsutkastet med utgångspunkt från de förslag till ändringar som lämnades av kommittén vid mötet i oktober 1994. Det reviderade utkastet behandlades vid kommitténs möte i februari 1995.

3.3.7 Befolkningsstudier

Styrkommittén för befolkningsfrågor (CDPO) höll under år 1994 två möten. En varje år återkommande aktivitet är att framställa en översikt över befolkningsutvecklingen i medlemsstaterna samt att diskutera såväl övergripande demografiska trender som utvecklingen i enskilda länder. Insamlingsförfarandet sköts direkt av sekretariatet. Översikten och den analytiska texten skrivs av en av kommitténs medlemmar, senast representanten från Tjeckien. Datainsamlingen är ej att likna vid en "statistikbyrås" utan syftar till att samla ihop så aktuell statistik som möjligt, ofta preliminär, och utifrån den göra analyser och dra slutsatser. Den årliga översikten ger den mest aktuella och kompletta bilden av befolkningsstatistik täckande hela Europa. För att undvika onödigt dubbelarbete sker sonderingar med EU:s statistikkontor (Eurostat) om möjligheter till samordning av delar av datainsamlingen.

Under året avslutade tre expertgrupper sitt arbete.

Någon publicering av slutdokumentet från expertgruppen "Barnafödande från socio-ekonomisk och demografisk synvinkel"

planeras ej.

Expertgruppen "Migration, demografi och arbetsmarknad" har offentliggjort sin rapport, vilken innehåller bidrag från tre konsulter. Rapporten i fråga, "Migration och utvecklingssamarbete", omfattar dels fallstudier för en rad länder i norra Afrika med den gemensamma rubriken "Utvecklingssamarbete". I ett mer översiktligt avsnitt behandlas flyttningsströmmarna från länder söder om Medelhavet till Västeuropa. Thomas Hammar från Centrum för invandrarforskning vid Stockholms universitet har ingått i gruppen.

Även expertgruppen "Åldrandet och konsekvenserna på det socio-medicenska systemet" har slutfört sitt arbete. Man har sökt belysa vilka faktorer som påverkar efterfrågan på vård bland äldre. Nuvarande politik vad avser sådan vård har konfronterats med den förväntade utvecklingen med hjälp av ett antal framtidsscenarioer. Rapporten publicerades i början av år 1995. Svensk representant i gruppen har varit Lennart Johansson från Socialstyrelsen.

Två nya expertgrupper bildades under året, dels "Den demografiska obalansen mellan länder i Medelhavsområdet" och dels "Den demografiska situationen för nationella minoriteter i Europa".

Den förstnämnda expertgruppen skall analysera sambandet mellan demografisk och ekonomisk utveckling samt invandring till Västeuropa från länder söder om Medelhavet. Sammanlagt sex rapporter skall utarbetas och bilda underlag för en Medelhavskonferens om befolkning, migration och utveckling, planerad till sommaren/hösten 1996. Till konferensen kommer att bjudas in såväl politiker som vetenskapliga representanter från både Europarådets medlemsstater och länder söder och öster om Medelhavet.

Den andra expertgruppen skall undersöka och utvärdera tillgängliga data, definitioner, insamlingsmetoder m.m. för att framställa statistik om nationella minoriteter. Arbetet skall resultera i rekommendationer för harmonisering och förbättring av statistiken. Man har även för avsikt att arbeta fram en översikt över de större nationella minoriteterna i Europa. Eftersom det är ett mycket känsligt område går man varligt fram och strävar efter samarbete med respektive land. Nationella rapporter är redan under utarbetande i Ungern, Rumänien, Slovenien och Slovakien. Man hoppas också kunna inkludera Nordirland, Ukraina, Bulgarien och Albanien. Studien skall vara strikt vetenskaplig med betoning på att förfina metoder och öka kunskapen om demografiska förhållanden för minoriteter i Europa. Arbetet sker i nära samarbete med Eurostat och FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE). Gruppen omfattar experter representerande elva länder.

Områden som prioriterats för åren 1995 och 1996 är en demografisk studie av familjen i Europa samt en studie om arbetsmarknaden i Europa, med koppling till framtida flyttningsrörelser såväl inom Europa som invandring från länder utanför Europa. En förstudie har inletts om inrikes flyttningsströmmar och regional flyttningsdynamik.

Befolkningskommittén var väl representerad vid FN:s befolkningskonferens i Kairo den 5-13 september. Genom en extraordinär insats kunde CDPO:s årliga befolkningsrapport delas ut till konferens-

deltagarna.

Skr. 1994/95:215

Varje nytt medlemsland ombeds att skriva en PM om sin hittillsvarande befolkningsutveckling. Under år 1994 publicerades två rapporter, avseende Polen respektive Bulgarien.

3.4 Utbildning, kultur, kulturarv och idrott

3.4.1 Utbildning, kultur och kulturarv

1954 års europeiska kulturkonvention ger länder som inte är medlemmar av Europarådet möjlighet att delta i rådets utbildnings- och kultursamarbete. Sedan år 1989 har de flesta av länderna i Central- och Östeuropa tillträtt kulturkonventionen. Under år 1994 anslöt sig 4 nya länder, nämligen Ukraina, Moldova, Monaco och Andorra. Vid utgången av året var antalet anslutna stater 42.

Med den nya kommittéstruktur som gäller för kultursamarbetet sedan år 1991 bedrivs arbetet med programfrågor främst inom styrkommitténs (CDCC) fyra specialkommittéer. CDCC har huvudsakligen en sammanhållande funktion. CDCC höll 1994 års plenarmöte den 25–27 januari. Årets generaldebatt behandlade slutdeklarationen från toppmötet i Wien den 8–9 oktober 1993 och dess konsekvenser för det framtida kultursamarbetet i Europa. CDCC beslöt medverka i arbetet med nya regelverk till skydd för nationella minoriteter. Vidare uppdrogs åt byrån och specialkommittéerna att ta fram förslag till uppföljning, bl.a. vad gäller förtroendeskapande insatser och åtgärder mot intolerans.

Utbildningskommittén (CC-EDUC)

Inom projektverksamheten har Sverige sedan länge kraftigt stöttat en prioritering av kvalitet framför kvantitet. Arbetet är nu koncentrerat till två större utbildningsprojekt.

Det ena projektet gäller utbildning på högstadie- och gymnasienivå i Europa. Det har som mål att stimulera utvecklingen av utbildning som kan ge Europas ungdomar de kunskaper, färdigheter och attityder som behövs i framtidens Europa, förbereda dem för högre utbildning, rörlighet och dagligt liv i ett mångspråkigt och mångkulturellt Europa samt göra dem medvetna om deras gemensamma kulturarv och ansvar som européer.

Inom detta projekt fortsätter också arbetet för ett utökat skol- och elevutbyte. Här finns sedan ett par år ett särskilt nätverk för skolkontakter. På detta område har Sverige särskilt engagerat sig för utnyttjande av den nya informationsteknologin, även för smidig intern kommunikation inom nätverket. En annan prioriterad del är att med bättre information än tidigare göra både nätverkets och projektets, och därmed Europarådets, verksamhet mer synlig i medlemsländernas utbildningsväsen. Nätverket erhåller numera också ett visst stöd från Europarådet till det viktiga arbetet mellan de årliga seminarierna. Här kan noteras att värdland för 1994 års seminarium var Polen.

Det andra projektet inriktas på språkundervisning och språkinläring. Det har som syfte att främja ömsesidig förståelse och tolerans, rörlighet och tillgång till information i ett mångspråkigt och mångkulturellt Europa. En viktig del är här arbetet på s.k. tröskelnivåer i olika språk, ett område där Europarådet har en lång och väl etablerad tradition. Ett annat arbete värt att uppmärksamma i ett allt öppnare Europa är det som gäller en gemensam referensram som grund för ömsesidigt erkännande av språklig kompetens. Inom projektet fortsätter verksamheten med den relativt framgångsrika formen av "dubbelseminarier", vilket innebär att slutsatserna från ett första seminarium utvecklas under en mellanperiod och utvärderas vid ett andra seminarium några år senare. Under år 1994 upprättades också ett europeiskt språkcenter i Österrike.

Toppmötet i Wien hösten 1993 avsatte på utbildningens område ett beslut i ministerkommittén om att inrätta ett projekt kring ämnet historia, ett ämne av särskild betydelse i det nya Europa.

I mars hölls i Madrid den av utbildningskommittén förberedda 18:e utbildningsministerkonferensen på temat "Bygandet av det nya Europa: demokratiska värden, utbildning och rörlighet". Samtliga 38 stater som då var anslutna till kulturkonventionen deltog – flertalet, såsom Sverige, på ministernivå. Konferensen antog fyra resolutioner rörande "Utbildning för demokrati, mänskliga rättigheter och tolerans", "Förberedelse för arbetslivet", "Skolkontakter och utbyte i Europa" samt "Samarbete inom Europarådet om utbildning". Mot bakgrund av det ökande antalet medlemsstater och behovet att få aktuella diskussionsteman som direkt ansluter till utbildningskommitténs verksamhet, gavs kommittén i uppdrag att pröva nya vägar i förberedelserna för kommande utbildningsministermöten.

Kommittén för universitetsfrågor (CC-HER)

Under år 1994 fortsatte arbetet på att ta fram en gemensam konvention mellan Europarådet och Unesco om erkännande av examina. Ett antal seminarier genomfördes inom ramen för de två huvudprojekten "Tillträde till högre utbildning i Europa" och "Legislativa reformprogrammet".

Kommittén uppdrog vidare åt sekretariatet att undersöka förutsättningarna för att publicera en tredje utgåva av "Studenthandboken".

Under året framlades också ett förslag om att vidta förberedande åtgärder för att i framtiden mer än hittills föra in forskningsfrågor i kommitténs arbete.

Kulturkommittén (CC-CULT)

Kommittén sammanträdde den 13–15 april och den 23–25 november. Vid novembermötet överlämnade Sverige ordförandeskapet till Österrike.

Det ökande antalet medlemmar från Central- och Östeuropa fortsatte att prägla arbetet i kommittén. De nya frågeställningar som fortlöpande uppkommer ökar kraven på anpassningsbarhet i programverksamheten.

Den nya budgetprocessen, som ger specialkommittéerna möjlighet att göra omprioriteringar inom givna ramar, är ägnad att underlätta en sådan anpassning. För att ge de nya medlemsländerna tillfälle att diskutera sina speciella problem har en ordning införts med ett särskilt möte för dessa länder dagen före kommitténs plenarmöte. Förmötet leds av kommitténs ordförande.

En annan faktor som påverkar kommittéarbetet är de kulturpolitiska länderförhören. Numera avsätts regelmässigt en extra sammanträdesdag åt muntligt förhör med något medlemsland.

Vår mötet inleddes således med en granskning av Nederländernas kulturpolitik. Dagordningen i övrigt upptogs bl.a. av uppföljning av Wiendeklarationen, framtagning av en europeisk delrapport till FN:s kommission för kultur och utveckling (den s.k. de Cuellar-kommissionen) och preliminära riktlinjer för 1995 års verksamhetsprogram.

Kommittén enades om att Wiendeklarationens syften främst borde följas upp genom att frågor om minoriteters kulturella rättigheter och kulturutvecklingen i de nya medlemsstaterna ges ökad tyngd i arbetsprogrammet. Samtidigt konstaterades att Wiendeklarationen, som framhåller kulturens betydelse för fred och demokrati, inte följts upp i finansiella termer.

Vid sidan av de kulturpolitiska länderförhören är den kulturpolitiskt inriktade Europarapporten till de Cuellar-kommissionen den programpunkt som för närvarande prioriteras högst från svensk sida. Sverige har bidragit till arbetet såväl ekonomiskt som med experthjälp. Rapporten kommer att utgöra underlag för ett seminarium på ministernivå i Bratislava, Slovakien, i juni 1995.

Höstmötet ägnade kommittén åt att granska Finlands kulturpolitik och åt att fastställa verksamhetsprogrammet för år 1995. Fortsatt hög prioritet har länderförhörensprogrammet, där särskilda kriterier och metoder för utvärdering av de nya medlemsstaterna håller på att utarbetas.

Ökad uppmärksamhet kommer att ägnas åt det audiovisuella området, dels med anledning av filmens 100-årsjubileum, dels som en strävan att stärka samordningen med styrkommittén för massmediefrågor för att få ökat gehör för de kulturella aspekterna i mediepolitiken.

Kommittén kommer vidare under år 1995 att närmare överväga formerna för sin medverkan i Europarådets handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans.

Kulturarvskommittén (CC-PAT)

Kommittén sammanträdde den 17–18 mars. Av besparingsskäl håller kommittén nu endast ett årligt möte parat med att en särskild arbetsgrupp håller tre möten utspridda över resten av året.

Arbetet inom kommittén är organiserat i tre ansvarsområden: policy och styrmedel, tekniskt erfarenhetsutbyte och specialistsamverkan samt utbildning och levandegörande. Dessutom förbereder man den 4:e konferensen för ministrar med ansvar för kulturarvsfrågor, som skall hållas i Helsingfors år 1996.

Under kommittén finns 20 arbets/expertgrupper. Sverige har haft experter inom grupperna för arkeologi, kulturlandskap, luftföreningar, teknisk medhjälp och "Öppet hus". Inom de tre förstnämnda har Sverige varit drivande. En konvention för skydd av det arkeologiska kulturarvet och en plan till skydd för kulturlandskapet har godkänts av kommittén. Bronsålderskampanjen, som Sverige har stött ekonomiskt och personellt, invigdes genom utställningar i Bratislava och Budapest i september.

En ny fokusering kring betydelsen av kulturarvet uppstod i och med att Europa öppnades mot öster år 1989. Samtidigt bevittnar vi hur centralt kulturarvet är för människors identitet och hur tragiskt det avsiktligt förstörs i f.d. Jugoslavien. Kulturarvets politiska och sociala dimension har fått förnyad aktualitet. En rundabordskonferens "Kulturarv för Europa" genomfördes i Wien den 19–21 september. Temat var "Kulturarv, mångfald och mänskliga rättigheter". I en serie samtal med kända debattörer diskuterades hur kulturarvet kan användas som instrument för att skapa gemenskap i stället för att skapa utanförskap eller t.o.m. segregation. Rundabordskonferensen kommer att bilda underlag för ministerkonferensen i Helsingfors våren 1996.

Tekniskt samarbete och specialiststöd till de forna östländerna var fortsatt prioriterat i kommitténs arbete. Under året utarbetades strategier och handlingsplaner för de flesta östländer. Sverige var med och genomförde några av dem, främst i de baltiska länderna.

3.4.2 Idrott

Styrkommittén för idrottsfrågor (CDDS) genomförde sitt 17:e möte i februari månad. Vid detta möte diskuterades uppföljningen av följande rekommendationer till regeringarna: den europeiska idrottsstadgan R(92)13 och den idrottsetiska koden R(92)14. Den fortsatt ökade anslutningen till Europarådets kulturkonvention har bidragit till att frågor av intresse för nya medlemsstater har fått en starkare prioritet i samarbetet inom CDDS. Vid behandlingen av idrottskommitténs verksamhetsprogram och budget lades särskild vikt vid samarbetet med länderna i Central- och Östeuropa.

Under året bedrevs förberedelser inför den kommande 8:e europeiska konferensen för ministrar ansvariga för idrottsfrågor, som skall hållas i Portugal. Teman för konferensen blir "Idrott och ungdomar", "Idrottens samhälleliga betydelse" samt "Tolerans och idrott". Ett extra europeiskt idrottsministermöte på temat "Idrott och pengar" genomfördes den 28–29 april i Strasbourg, på inbjudan av Frankrikes regering. I samband med den informella konferensen tillkännagavs att Sverige avsåg lämna ett särskilt frivilligt bidrag till Europarådets idrottsfond för att möjliggöra insatser för idrottens utveckling i Central- och Östeuropa. Genom detta bidrag har idrottskommittén kunnat arrangera olika seminarier, utfrågningar och studiebesök.

CDDS genomförde vidare verksamhet inom program som gäller ungdom och idrott, idrottslagstiftning, idrottsanläggningar samt den frivilliga idrotten. Under året sammanträdde även expertgrupper som

behandlade idrottens samhälleliga betydelse.

Vid årets slut hade 24 länder ratificerat konventionen mot läktarvåld och ytterligare 6 länder hade undertecknat densamma. Sverige har deltagit i arbetet inom den permanenta kommitté som övervakar konventionen.

Konventionen mot dopning hade vid årets slut ratificerats av 24 länder och undertecknats av ytterligare 11 länder. Sverige har deltagit i arbetet inom övervakningsgruppen för konventionen och ansvarade under året för ledningen av arbetsgruppen för rättsliga frågor och dopning.

3.5 Ungdomsfrågor

Styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) höll under året sina 13:e och 14:e möten. Två huvudfrågor var genomförandet av den stora ungdomskampanjen mot rasism, främlingsfientlighet, antisemitism och intolerans under åren 1994–1996 respektive arbetet med att inrätta ett andra europeiskt ungdomscenter i Budapest.

Vidare ägnade sig tre arbetsgrupper under året åt att följa upp det slutdokument som antogs vid den 4:e ungdomsministerkonferensen. Ett informellt ungdomsministermöte planeras i Luxemburg under år 1995.

Europeiska ungdomsfonden (EYF) delade under år 1994 ut 17,3 miljoner franska franc i bidrag. Sammanlagt anordnades 138 ungdomsprojekt inom områden som miljö, rasism och främlingsfientlighet, ungdomsutbyte etc. Dessutom delades bidrag ut till de internationella ungdomsorganisationernas administration och tidningar. Totalt fick 45 publikationer eller utbildningsmaterial stöd. I Central- och Östeuropa hölls 20 aktiviteter, finansierade genom den särskilda fond som upprättats som en del av Europarådets stöd till utvecklingen i denna del av Europa. Totalt deltog 21 142 ungdomar, varav 915 från Sverige, i aktiviteter som fonden finansierat. Sverige bidrog med 517 092 franska franc (2,82 %) till fondens budget. Förutom den reguljära avgiften innefattar denna summa också ett frivilligt bidrag.

Europeiska ungdomscentret (EYC) anordnade 44 seminarier för ungdomar, 3 ungdomsledarutbildningar, 10 språkkurser, 3 s.k. konsultativa möten och 1 symposium. I dessa aktiviteter deltog 1 827 ungdomar, varav 66 från Sverige.

Sedan några år tillbaka organiserar EYC och EYF ungdomsledarutbildningar i Central- och Östeuropa. Under år 1994 arrangerades sådana kurser i de tre baltiska länderna.

3.6 Hälso- och sjukvård

Styrkommittén för hälso- och sjukvårdsfrågor (CDSP) arbetar inom tre programområden: utbildning och planering inom hälso- och sjukvården, etiska aspekter i vården och hälsoupplýsning.

CDSP höll under år 1994 två möten. Kommittén arbetar främst genom expertgrupper, som tar fram underlag för rekommendationer och rapporter m.m., samt genom seminarier och kurser. Stor vikt läggs vid samverkan

med och en rationell arbetsfördelning i förhållande till andra internationella organ verksamma inom området, främst EU och WHO.

CDSP svarar för planeringen av den 5:e europeiska hälsoministerkonferensen i Polen år 1996, som kommer att behandla patientens rättigheter och rätten till vård på lika villkor.

Viktiga delar av CDSP:s arbete avser samordningen av blodtransfusions- och transplantationsverksamheten i Europa, där etiska krav och aspekter liksom specifika säkerhetskrav särskilt gör sig gällande.

CDSP följer nära och redovisar synpunkter till verksamhet inom andra grenar av Europarådet som berör hälso- och sjukvården, främst styrkommittén för bioetik (jämför nedan) och sådant som gäller den legala regleringen av patientrelaterade data inom sjukvård och forskning.

Det allmänna informationsutbytet inom kommittén vad avser hälso- och sjukvårdsområdet bedöms särskilt vara av betydelse för de nytillkomna central- och östeuropeiska länderna i Europarådet.

Under år 1994 slutförde CDSP bl.a. följande:

- Rekommendationer om tidig läkemedelsbehandling vid HIV-infektion
- Rapport om effektivt omhändertagande av organ för transplantation
- Riktlinjer för framtagande och användning samt kvalitetssäkring av blodkomponenter.

På området kursverksamhet beträffande sjukhusinfektioner förekom:

- Seminarier m.m. inom det europeiska nätverket av skolor med inriktning på hälsofrämjande
- Rapport om utbildning av sjuksköterskor.

Bland pågående aktiviteter kan nämnas:

- Expertgrupp beträffande kvalitetssäkring i sjukvården
- Expertgrupp beträffande hälso- och sjukvård för institutionaliserade befolkningsgrupper
- Expertgrupp beträffande problem vid hälsoundersökningar i samband med anställning och för försäkringsändamål
- Studie av blodbankers roll för benmärgstransplantation
- Expertgrupp beträffande hälsoproblem i familjer med ensamstående förälder.

Styrkommittén för bioetik (CDBI) höll under år 1994 två möten. Ett förslag till ramkonvention om bioetik offentliggjordes i juli. Medlemsländerna gavs därefter möjlighet att lämna synpunkter på utkastet inför den fortsatta beredningen. I Sverige remitterades det till ett fyrtiotal organisationer och myndigheter för synpunkter. Förslaget diskuterades av Europarådets parlamentariska församling i början av år 1995.

3.7 Frågor rörande miljö och regional planering

3.7.1 Miljö

Den s.k. Bernkonventionen handlar om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö. Konventionens permanenta kommitté höll inget möte under år 1994 utan detta ägde rum först i mars 1995. Att mötet uppsköts berodde i första hand på att kommittén i

fortsättningen skall sammanträda med tvåårsintervall.

Skr. 1994/95:215

Styrkommittén för miljöfrågor (CDPE) höll ett möte i juni med redovisning och genomgång av de verksamheter som pågår. Vidare beslutades om inriktningen av arbetet för åren 1995 och 1996.

I september genomfördes ett av Europarådet anordnat symposium i Monaco, som behandlade den framtida relationen mellan Bernkonventionen och konventionen om biologisk mångfald. Viktiga arbetsuppgifter som förbereddes var Naturvårdsåret 1995 och ett alleuropeiskt ministermöte i Sofia hösten 1995.

3.7.2 Regional planering

Frågor gällande regional utveckling och planering behandlas av den särskilda fackministerkonferensen för ministrar med ansvar för regional planering (CEMAT) och av den ämbetsmannakommitté som förbereder konferensens sessioner. Under året diskuterades om en styrkommitté skall inrättas för sektorn regional planering, i likhet med vad som är fallet för andra ämnesområden inom Europarådets verksamhetsprogram.

Ministerkonferensens 10:e session (CEMAT 10) ägde rum i Oslo den 6-7 september under huvudtemat "Strategier för en hållbar regional utveckling i Europa bortom år 2000".

Som förberedelse höll ämbetsmannakommittén tre möten under år 1994. I anslutning till ett av dessa möten anordnades i Örnköldsvik den 24-26 mars det fjärde av fyra förberedande seminarier. Seminariet hade planerats i samarbete med styrkommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män och temat var "Kvinnors roll och representation i urban och regional planering för en uthållig utveckling". Seminariet ägde rum på inbjudan av statsrådet Görel Thurdin som personligen sammanfattade de avslutande konklusionerna, vilka sedan bearbetades vid fackministerkonferensen i Oslo i september.

Tre resolutioner om uthållig utveckling i Europas urbana regioner och i ett framtida Europa antogs av ministerkonferensen i Oslo. Dessutom beslutades att CEMAT:s 11:e session skall äga rum på Cypern år 1997 under temat "Uthållig regional/rumslig planering och skyddet av vattenresurser".

3.8 Regionala och kommunala frågor

Under året inledde den nya organisationen för kommunalt samarbete inom Europarådet, den s.k. kommunalkongressen, sitt arbete.

Styrkommittén för kommunala och regionala myndigheter (CDLR) höll under år 1994 två möten, ett i Budapest och ett i Strasbourg. Kommittén diskuterade då bl.a. lokala folkomröstningar, kommunal indelning, kommunernas roll inom miljöpolitiken, subsidiaritetsprincipens tillämpning och gränsregionalt samarbete.

En informell ministerkonferens genomfördes i Warszawa den 17-18 oktober om Europarådets insatser för att stödja utvecklingen av den lokala demokratin i Central- och Östeuropa.

3.9 Rättsfrågor

Ministerkommittén antog under år 1994 rekommendationen R(94)12 som handlar om domares oberoende och effektivitet.

Vidare antog ministerkommittén en konvention på det straffrättsliga området. Konventionen (ETS 156) behandlar frågor om olaglig hantering av narkotika till havs och är avsedd att implementera artikel 17 i 1988 års FN-konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

Styrkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) höll under året sina 61:a och 62:a möten. Kommittén föreslog ministerkommittén att anta den ovannämnda rekommendationen om domares oberoende. Det sedvanliga samarbetet i rättsfrågor fortsatte också, bl.a. om barns rättigheter och om integritetsskydd i datasamhället.

Folkrättskommittén (CAHDI) höll under året sina 7:e och 8:e möten. CAHDI bildades år 1991 genom att en tidigare underkommitté till CDCJ ombildades till en kommitté direkt underställd ministerkommittén. CAHDI skall enligt sina direktiv utbyta synpunkter på samt utreda folkrättsliga frågor på begäran av ministerkommittén, av CDCJ eller på eget initiativ. Staterna representeras i CAHDI företrädesvis av utrikesministeriernas rättschefer.

Arbetet i CAHDI är för närvarande inriktat främst på två områden: att se över statspraxis bland medlemsstaterna i olika folkrättsliga frågor och att tjäna som forum för en europeisk avstämning av de juridiska frågorna inom Förenta nationernas verksamhetsområde. Under de senaste åren har statspraxis rörande statssuccessionerna till följd av de stora omvälvningarna i Central- och Östeuropa diskuterats och slutsatser dragits som kunnat läggas till grund för den folkrättsliga rådgivningen i frågor som uppkommit med anledning av de nya statsbildningarna.

Styrkommittén för brottsfrågor (CDPC) höll under året sitt 43:e möte. Vid detta behandlades den tidigare nämnda konventionen om olaglig hantering av narkotika till havs. Vidare beslutades att arbetet med att ta fram en sammanhållen konvention på rättshjälpsområdet skulle läggas ned. Detta arbete har bedrivits inom expertkommittén för tillämpningen av de europeiska konventionerna på straffrättens område (PC-OC). Inom den kommittén koncentreras verksamheten nu i stället på riktlinjer för handläggningen av ärenden rörande överförande av dömda personer och studier av hur konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål skall kunna anpassas till den senaste tekniska utvecklingen. Utredningsarbete pågår vidare bl.a. om straffrättsliga åtgärder till skydd för miljön, straffprocessuella frågor som har samband med informationsteknik samt kriminalpolitik och strafflagstiftning mot bakgrund av att Europa befinner sig i en tid av förändringar.

Ett möte med de europeiska justitieministrarna hölls i Valletta den 14 och 15 juni. Ämnet för konferensen var förvaltnings-, civil- och straffrättsliga aspekter på kampen mot korruption.

Vid årsskiftet 1994/95 var samtliga Europarådets medlemsländer utom Andorra, Estland, Irland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Storbritannien, Tjeckien, Ungern och Österrike anslutna till fonden, vars officiella titel på svenska är Europarådets fond för bosättning och regional utveckling.

Härutöver är Heliga Stolen medlem. Det dåvarande Jugoslavien var associerad medlem under femårsperioden 1986–1991. Ytterligare central- och östeuropeiska länder har visat intresse att bli medlemmar i fonden.

Fonden använder den europeiska valutaenheten ecu i sin redovisning (1 ecu = SEK 9,15 vid årsskiftet 1994/95).

Fondens utlåningsverksamhet har, efter att tidigare ha expanderat kraftigt, under de två senaste åren minskat i omfattning. På grund av uppstramade utlåningsrutiner m.m. uppgick nyutlåningen under år 1994 endast till 246 miljoner ecu.

Den totala balansomslutningen vid årsskiftet 1994/95 var 9 805 miljoner ecu och 1994 års överskott var 55 miljoner ecu.

Under åren 1990–1993 riktades allvarlig kritik mot fonden. Kritiken gällde dels att fonden fjärrat sig från sin sociala målsättning, dels att det förekommit allvarliga brister avseende fondens finansförvaltning, låneverksamhet, projektuppföljning, internadministration och samarbetsklimat. Kritiken ledde bl.a. till att fondens högste verkställande tjänsteman tvingades lämna sin befattning i slutet av år 1993.

Under år 1994 bedrev den nya ledningen ett omfattande översynsarbete i syfte att komma till rätta med fondens problem. Bland annat fastlades nya rutiner avseende fondens utlåning och finansförvaltning. Omfattande förändringar har även genomförts i fondens inre organisation. Ett övergripande mål är att återigen sätta den sociala målsättningen i centrum för fondens verksamhet. De nya stadgar som utarbetats har dock ännu inte ratificerats av alla medlemsländer.

Sverige inträdde i fonden år 1977. Vår andel i fondens kapital uppgår till ca 36 miljoner ecu, vilket motsvarar 2,9 % av medlemsländernas insatser. Av detta belopp har 3,9 miljoner ecu betalats in och 32,1 miljoner ecu är ett garantiåtagande. Sverige har anmodats att betala in ytterligare 994 000 ecu före den 1 januari 1996.

Sverige har varit pådrivande i de senaste årens arbete att omorientera och sanera fondens verksamhet. Sverige har bl.a. eftersträvat att utlåningen skall få en bättre geografisk fördelning och koncentreras till de socialt mest angelägna projekten samt att en större andel av fondens vinst skall användas för lån på särskilt fördelaktiga villkor. Sverige har inte lånat några medel genom fonden.

Fonden bildades ursprungligen som ett instrument i flyktingpolitiken men är numera även inriktad på att medverka till att lindra verkningarna av naturkatastrofer samt att finansiera infrastruktur-, sysselsättnings- och bostadsbyggnadsprojekt i regioner där sådana investeringar är av stort socialt värde. På senare tid har även ett antal större utbildnings- och sjukvårdsprojekt finansierats.

I syfte att stärka fondens kapitalbas och att i framtiden kunna integrera

länderna i Central- och Östeuropa i fondens verksamhet utökades år 1991 fondens kapital mycket kraftigt. De central- och östeuropeiska ländernas behov kommer att ställa fonden inför större och nya uppgifter såväl vad gäller risktagande som projektplanering och administration.

Medlemsländernas insatser i fonden uppgick den 31 december 1994 till sammanlagt 1 241 miljoner ecu i form av inbetalda medel, garantiåtaganden och vinstmedel som tillförts enskilda medlemsländer. Härtill kommer att fonden vid utgången av år 1994 hade reserver och vinstmedel på 465 miljoner ecu.

Med dessa medel som bas kan fonden på jämförelsevis fördelaktiga villkor ta upp lån på den internationella kapitalmarknaden. Fonden bedöms t.ex. av det amerikanska värderingsinstitutet Standard & Poors ha högsta kreditvärdighet, AAA, för sin långsiktiga upplåning. Lånen förmedlas sedan till projekt i medlemsländerna med den inriktning som beskrivits ovan.

En liten del av utlåningen har sedan länge skett på speciellt fördelaktiga villkor. Denna subventionerade utlåning bekostas av en del av fondens vinstmedel. Den framtida utformningen av denna utlåning är för närvarande föremål för en översyn.

Sedan sin tillkomst och till slutet av år 1994 har fonden finansierat projekt i medlemsländerna om totalt 8 912 miljoner ecu. Vid årsskiftet utestående lån uppgick till 6 220 miljoner ecu, varav 59 miljoner ecu som subventionerade lån. De största låntagarna under senare år (1983–1994) har varit Turkiet (35 % av medlen), Italien (25 %), Grekland (12 %), Cypern (10 %), Spanien (7 %) och Portugal (5 %). Det ändamål som erhållit mest lån är bostadsbyggande, vilket fått ca 21 % av totalbeloppet. Härefter följer lån i samband med infrastrukturinvesteringar, åtgärder för flyktingar och migranter, landsbygdsutveckling samt naturkatastrofer.

5 Övrigt

5.1 Europafarmakopén

Sedan år 1975 har Sverige varit anslutet till Europarådets konvention om utarbetandet av en europeisk farmakopé (Ph Eur). Denna innehåller kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser och vissa färdiga läkemedel. Den har bindande giltighet i de länder som är anslutna till konventionen. Tjugotre länder i Västeuropa samt EU har ratificerat konventionen. EU deltar därmed som medlem vid mötena i Europafarmakopékommisionen. Dessutom deltar ytterligare åtta länder samt WHO som observatörer. Bland observatörsstaterna finns Australien, Canada och Kina.

Den första upplagan av Europafarmakopén trädde i kraft i Sverige den 1 januari 1978. Den andra upplagan i alla dess delar trädde i kraft i medlemsländerna den 1 juli 1987. Under år 1994 utgavs ytterligare ett häfte (fascicule 18) av den andra upplagan med standarder (monografier) och föreskrifter.

Europafarmakopén har stor normgivande betydelse för läkemedels

kvalitet. Den tillämpas av Läkemedelsverket och läkemedelsindustrin vid registrering och kontroll av läkemedel samt vid Apoteksbolagets beredning och hantering av läkemedel.

Sverige var representerat vid samtliga tre kommissionsmöten under år 1994. I de ca 30 expertgrupper som förbereder och bearbetar material som skall ingå i farmakopén medverkade 20 svenska representanter hämtade från Läkemedelsverket, farmaceutiska fakulteten, den farmaceutiska industrin och Apoteksbolaget. De olika experterna ansvarar för ett omfattande experimentellt förarbete på sina respektive laboratorier. Arbetet samordnas i Sverige av Svenska farmakopékommittén och resultatenheten Standardisering vid Läkemedelsverket.

Under år 1994 fastställdes 166 nya och reviderade monografier för införande i Europafarmakopén, vilket innebär en 30-procentig ökning jämfört med år 1993.

Ett nytt sätt att utarbeta monografier för Europafarmakopén, som komplement till de andra, startades på prov under år 1993. Detta innebär att originaltillverkaren av en läkemedelsråvara tillsammans med det nationella farmakopélaboratoriet utarbetar ett förslag till en monografi redan innan patenntiden för substansen gått ut. Sverige har deltagit vid utarbetandet av två sådana substansmonografier. Den första av dessa har under året färdigställts för publicering i fascicule 19 av Europafarmakopén som kommer att tryckas under våren 1995. Den andra är publicerad i tidskriften *Pharomeuropa*, som ges ut av Europafarmakopén fyra gånger per år och i vilken alla monografier presenteras samtidigt som de tillställs berörda myndigheter i medlemsländerna för remissbehandling.

År 1994 genomfördes en ny prioritetsomgång inom Europasamarbetet. Beslut togs om vilka läkemedelssubstanser, läkemedelsformer och bruksfärdiga läkemedel man skall arbeta med under de närmaste åren. Bland dessa återfinns flera viktiga substanser med svenskt ursprung. För svenskt vidkommande anses den medicinska betydelsen utgöra det viktigaste kriteriet att ta hänsyn till vid prioriteringen.

Samarbetet mellan den europeiska farmakopén och representanter för den amerikanska (USP) och den japanska (JP) farmakopén om harmonisering av de olika farmakopéernas bestämmelser fortsatte under år 1994. För närvarande arbetar man med ett antal hjälpsubstanser i läkemedel där behovet av harmonisering anses störst. Den första harmoniserade monografen publicerades i fascicule 18 (Laktos monohydrat) och ytterligare tre har fastställts under år 1994.

En konsekvens av EU:s medverkan i Europafarmakopén är att ett ökat samarbete initierats mellan läkemedelskontrollerna i Europa vad gäller det laborativa kontrollarbetet, utöver det redan existerande samarbetet inom inspektionsverksamheten. EU har utsett Europafarmakopésekreterariatet i Strasbourg som samordnare av denna verksamhet. Ett antal kollaborativa studier som har anknytning både till det europeiska farmakopésamarbetet och till kontrollarbetet kommer därmed att ledas från Strasbourg. Detta praktiska samarbete är mycket viktigt för att åstadkomma en gemensam, enhetlig syn på läkemedels kvalitet. Verksamheten har starkt stöd från svenskt håll.

Som ett ytterligare led i det ökade internationella samarbetet

tjänstgjorde en av Läkemedelsverkets anställda under två månader hösten 1994 vid Europafarmakopélaboratoriet i Strasbourg.

Skr. 1994/95:215

Under hösten arrangerades en farmakopékonferens i Uppsala. Den behandlade främst farmakopéns roll i EU samt internationellt harmoniserade funktionalitetstester för hjälpsubstanser. Intresset för konferensen var mycket stort.

5.2 Pompidougruppen (narkotikafrågor)

Pompidougruppen inrättades år 1971 i huvudsak som ett forum för erfarenhetsutbyte i Västeuropa. Initiativet togs av den dåvarande franske presidenten Georges Pompidou och var ett svar på det växande narkotikaproblemet i Europa. Gruppen hade fram till år 1980 ingen formell status men blev då en samarbetsgrupp inom Europarådet.

Ursprungligen hade gruppen 16 medlemmar men medlemsantalet har ökat och uppgick under år 1994 till 27 länder. Samarbetet omfattar de flesta västeuropeiska staterna samt flera länder i Central- och Östeuropa. Ytterligare central- och östeuropeiska länder inbjuds att på ad hoc-basis delta i olika aktiviteter anordnade av gruppen. Den svenska regeringen har ställt medel till förfogande för att underlätta deltagande från Central- och Östeuropa i konferenser, symposier och andra möten.

Arbetet i Pompidougruppen rör såväl förebyggande insatser i syfte att minska efterfrågan på narkotika som insatser inom kontrollpolitikens område. De ministrar som ansvarar för samordningen av narkotikafrågor möts i princip vart tredje år och beslutar då om inriktningen på samarbetet fram till nästa ministermöte. Mellan ministermötena sammanträder representanter för medlemsländerna (s.k. permanenta korrespondenter) två gånger om året för att besluta om konkreta åtgärder och för att rapportera om pågående och planerade insatser i de olika medlemsländerna.

Vid ett ministermöte i februari 1994 antogs programmet för Pompidougruppens arbete under de kommande tre åren. Det nya programmet betonar vikten av efterfrågedämpande insatser och att den tvärssektoriella inriktningen behålls. Sverige deltar aktivt, bl.a. genom medverkan i det omfattande epidemiologiska samarbete som pågår. Inom ramen för detta ingår en europeisk skolundersökning av elevers drogvanor, som leds och samordnas av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN). Vidare pågår förberedelserna för ett särskilt tränings- och utbildningsprogram riktat mot personer verksamma inom narkotikaområdet i Central- och Östeuropa. Sverige har också tagit initiativet till ett seminarium om nya drogmonster bland ungdomar. Utöver detta tillkommer deltagande i olika arbetsgrupper rörande prekursorer (ämnen som kan användas vid illegal framställning av narkotika), tullsamarbete etc.

På initiativ av Europarådet och i samverkan med EG hölls i maj 1991 i Oslo den första alleuropeiska ministerkonferensen om narkotikafrågor. Konferensen resulterade i en handlingsplan och en uppföljande alleuropeisk ministerkonferens ägde rum i februari 1994.

5.3 Handikappfrågor

Sverige deltar sedan år 1986 i Europarådets kommitté för handikappfrågor. Arbetet bedrivs – förutom vid kommitténs ordinarie möten – i expertgrupper, varav Sverige deltar aktivt i en. Denna är inriktad på frågor om WHO:s internationella klassifikation för skada/sjukdom, funktionsnedsättning och handikapp. Kommittén har tillsatt ytterligare expertgrupper. En arbetar med en handbok för att öka tillgängligheten för personer med funktionshinder, en annan med att upprätta ett europeiskt nätverk för handikappprojekt. Frågor som gäller äldre och handikapp samt yrkesinriktad rehabilitering behandlas också inom olika expertgrupper. Kommitténs ordinarie möte hölls i Madrid den 7-10 juni. På svenskt initiativ fastställdes ett handlingsprogram för de närmaste två åren.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 maj 1995

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Thalén, Freivalds, Tham, Schori, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Sundström, Johansson

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén

Regeringen beslutar skrivelse 1994/95:215 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1994.

the 1990s, the number of people in the labor force has increased by 1.5 million, or 1.5 percent. The increase in the labor force is due to an increase in the number of people in the labor force aged 15-64, which has increased by 1.5 million, or 1.5 percent. The increase in the labor force is due to an increase in the number of people in the labor force aged 15-64, which has increased by 1.5 million, or 1.5 percent. The increase in the labor force is due to an increase in the number of people in the labor force aged 15-64, which has increased by 1.5 million, or 1.5 percent.

The increase in the labor force is due to an increase in the number of people in the labor force aged 15-64, which has increased by 1.5 million, or 1.5 percent. The increase in the labor force is due to an increase in the number of people in the labor force aged 15-64, which has increased by 1.5 million, or 1.5 percent.